

HRVATSKI glasnik

Godina XVII, broj 24

14. lipnja 2007.

cijena 100 Ft

Foto: Stipan Balatinac

Santovačke Šokice Žuža Šindler i Darinka Orčik

Komentar

Ravnopravnost, a ne integracije

Svako vrijeme sa sobom nosi nove poglede, nove norme, nove ideje, a kod pripadnika manjina iznalaženje novih načina u kojima žele vidjeti spas od neminovne asimilacije. Tako često, kada se govori o manjinama, neki govornici spominju riječ integracija kao čarobnu formulu spasa. Ima rečenica koje pročitam, a koje mi se čine toliko bliskima, nagnu me na razmišljanje i zaključak kako nisam osamljena. Takva je i ova nedavno i pročitana u Hrvatskim novinama, tjedniku gradišćanskih Hrvata u Austriji: „Autohtone manjine ne tribaju integraciju nego ravnopravnost“. Kako postići ravnopravnost? Možda treba i na konferencijama koje govore o manjinama, kada one same govore o sebi, govoriti na materinskome jeziku, bez obzira na eventualne tehničke probleme koji bi se time nadali organizatorima. Toliko smo kulturni na svoju štetu da to već polako katkad i boli, a često je neopravdano, dapače kontraproduktivno, da ne upotrijebimo riječ apolitično i nedozrelo. Uspješnijem odupiranju asimilaciji, prije svega potrebno je znanje o samom sebi, potrebno je cijeniti svoje, jezik, podrijetlo, kulturu. Bolje rečeno, samo cijeniti bez znanja nije dovoljno, treba dobro poznavati sebe. Mnogi govore puno, i često čak nepotrebno, a malo rade na sebi samima. I onda kada su u prilici raditi, ne čine ono što je dio njihove zadaće, posla i odgovornosti prema zajednici u cjelini. Sve to mi je palo još jednom na um sudjelujući medijskoj konferenciji u organizaciji Premijerova ureda, koja je željela okupiti manjine oko zajedničkoga stola i s njima porazgovarati o medijima. Naime, formira se medijska skupina pri Premijerovu uredu koja bi trebala imati zamisli glede manjinskih medija. Teško se oteti dojmu nakon ovakvih konferencija i slušanja govornika kako istina ima više strana i kako ona i nije najobjektivnija kada se promatra s ove ili one strane rijeke. Da smo spremni malo ili gotovo ništa reći u diskusijama, naravno, polazeći u prvom redu od sebe, pokazala je još jednom i ova konferencija. Drugoga dana kada su političari otišli svojim kućama, ostali smo u doista obiteljskome krugu, sve smo to već bezbroj puta ispričali jedni drugima, uz kavu na hodniku. Pisani mediji manjina u Mađarskoj ostali su na margini ove konferencije. Čuli smo kako se financiraju putem Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine, što pokriva otprilike 2/3 njihovih troškova, o preostaloj potrebnoj trećini nije bilo riječi, kao ni o mnogočemu što nas muči. Zapravo i ne znam tko bi trebao govoriti tome, službeni organi, urednici, ili izdavači, ili vlasnici listova. Na konferenciji nismo imali prilike vizualno pogledati nijedan manjinski tjednik. Možda bi njihova prigodna izložba izazvala potrebnu pozornost. Lijepo je bilo vidjeti kako su uredništva Ecranula nostrum i Roma magazina dobili plakatu za svoj rad u sklopu 25., odnosno 15. godišnjice emitiranja, ali je bilo gorko sjetiti se prošle godine kada smo mi slavili 60. obljetnicu neprekinutoga hrvatskog tiska u Mađarskoj, bez i jedne čestitke sa strane onih koji bi je, valjda kadšto i po službenoj dužnosti, morali poslati na našu adresu. Odnosi se to na hrvatsku političku i društvenu scenu, ali jednako tako i na scenu većinskoga naroda te službene organe koji imaju zadaću skrbiti i o nama. Zabrinuta sam nad stanjem i budućnošću pisanoga tiska Hrvata u Mađarskoj. Ne zbog prevlasti elektronskih medija, interneta, nego zbog nebrige koju poklanjamo sami sebi, a time i njemu ...

Branka Pavić Blažetin

„Glasnikov tjedan“

Teško je pisati i govoriti o selima i ljudima, boraviti u njihovim sredinama i nepozvan, brnuti se o njima, a da se oni ne brinu o nama. Pisati hvalospjeve o društvu ili priredbi gdje se jedva čuje hrvatski, a samouprava, organizatorica priredbe nije našla za shodno poslati pozivnicu uredništvu, ne govoreći o, ne daj Bože, nekakvoj pretplati putem koje bi i tisak Hrvata u Mađarskoj stigao u njihov dom. Ali se prigovara na sve strane, crni i pametuje, naravno iz vlastitoga neznanja, nedozrelosti i nesprenosti za ikakvo pružanje ruke. Pozdravljaju se i pozivaju, hvale svi oni, samo ne oni koji se brinu, pišu, putuju ... Nema ovo gore napisano nikakve veze s bilo kim posebice, ali ima veze sa svima nama kada razmišljamo o sebi i o onome što nas čini djelatnim mozaikom, djelom hrvatske zajednice. Svi mi imamo glede toga mnogo toga naučiti. Da parafraziram kolegu novinara «puno ljudi ima nešto pametnoga za reći, a malo imaju pojma i ništa ne djelaju». Da je problem pisanja imena

Vancaga razlog nečitanja tjednika sa strane Bunjevaca Fancažana to nikako ne mogu razumjeti, štoviše tako se pisalo i u pretečama Hrvatskoga glasnika, vidi napise kolege Stipana Filakovića, a pravopisni podložak i uputu pisanju Vancaga sa slovom V daje i jezikoslovac dr. Ivan Mokuter u knjizi Naši radovi. Je li odonda zasjelo neko stručno tijelo koje bi se posebice bavilo tom problematikom, o tome pisanoga traga nema, a dragi Fancažani, koliko ste vi osobno u pravu toliko su i oni Vancažani koji čitaju naš tjednik. Zanimljivo je kako potpisnike pisanja Vancaga s početnim slovom F ne nalazim na našoj pretplatničkoj listi, pretpostavljam da nas prate na internetu. Ako zbog pisanja Vancage u Hrvatskom glasniku s početnim slovom V netko ne želi ostati Hrvat, onda se doista trebamo zamisliti. A tko otmilje ime nečije? Hrvatski glasnik zasigurno ničije.

Branka Pavić Blažetin

P. S.

Pisma čitatelja

Hrvatski glasnik Branki Blažetin Pavić

Gospojo

Pišem vama u ime moje i u ime moji Fancažana. Jad i tuga nas naveli. Kadgod davno Mađari nam branili pisati ime našeg mista onako kako triba pa smo morali pisat Bajasentištvan. To smo pritrpili nikako, al da nas i naši ljudi ne volu – to nas jako žalosti.

Od 46-te virno čitali smo sve novine (Naše novine, Narodne novine i Hrvatski glasnik), al ovog više čitat ne želimo. Vi to ćete razumit, jer kad u novinama čitamo Vancaga – to je ko da su nas pljenili po licu. Boli nam i duša i tilo, kad to vidimo, kad nam otimaju ime našeg mista.

Moji prijatelji: Stipan Švraka i Matija Šokčević lipo su napisali u Hrvatskom glasniku (sićate se?) – triba pisat Fancaga, to i samo to je dobro. Tako su rekli i naši oci i naši didovi i svi. Al vi to ne oćete znat za to, ne oćete, jer vi niste se rodili na Fancagi, ona vam znači ništa. Zbogom Hrvati! Hrvatski glasnik više čitat nećemo! Ne želimo više spadat med Hrvate, ostaćemo samo Bunjevci.

Dr. Matija Diteljan

Čitajte i širite Hrvatski glasnik!

Aktualno

Mediji manjina!?!?

Čaba Horvath

U organizaciji Premijerova ureda, odgovornoga državnog tajnika za manjine, u Pečuhu je 1.-2. lipnja održana konferencija koja je imala za temu položaj elektronskih i pisanih medija manjina. Cilj savjetovanja, po namjeri organizatora, bio je pokrenuti raspravu o pitanjima i pravnoj regulativi digitalizacije televizije, odnosno radija u duhu zakonskih normi koje se dotiču i manjina, te se odnose na njih, te ocijeniti medijskopравни položaj manjina danas. Konferenciji su sudjelovali predstavnici državnih samouprava, članovi manjinskih uredništava, predstavnici parlamentarnih stranaka i političari stručnjaci za medijsku problematiku ...

Konferenciju je otvorila i nazočne pozdravila predsjedateljica Erika Németh, generalna ravnateljica Premijerova ureda Odjela za nacionalne i etničke manjine, a nazočne su pozdravili i pečuški gradonačelnik Péter Tasnádi i voditelj pečuškoga studija Mađarskoga radija Róbert Stein.

Slijedilo je izlaganje političke savjetnice Ildikó Sarkady o zakonskoj regulaciji koja se tiče strateških pitanja digitalizacije, te izlaganja vladinih savjetnika Pétera Várija i Balázsa Zachara o digitalizaciji u javnim medijima.

O položaju manjina u elektronskim medijima i javnim medijima govorili su: György Kovács, Gábor Kis Gellért, József Szayly, László Balogh, Menyhért Dobos, Pero Lastić, Johann Schuth. Prvoga dana konferencije sudionici su posjetili pečuški studio Mađarske televizije i pečuški studio Mađarskoga radija, te se na televiziji upoznali s radom njemačkoga i hrvatskoga uredništva, a na radiju s radom njemačkoga, hrvatskoga i srpskog uredništva.

Drugoga dana konferencije broj njezinih sudionika znatno se smanjio. Konferenciju je otvorio Antal Paulik, a raspravu je pokrenuo László Fórika svojim izlaganjem o primjedbama i preporukama ombudsmana za nacionalne i etničke manjine o položaju medija, samostalnosti novinarske, uređivačke politike ... O načinima financiranja novinskoga tiska nacionalnih manjina putem Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine govorio je rav-

Gabrijela Novak-Karall i Petar Tyran

natelj Zaklade Márton Molnár. O položaju i medijskoj situaciji Hrvata u Austriji nazočne su upoznali svojim izlaganjima Gabrijela Novak-Karall iz Hrvatskoga centra u Beču i Petar Tyran, glavni urednik Hrvatskih novina, tjednika gradišćanskih Hrvata. Zanimljivo Tyranovo izlaganje odagnalo je sve naše nade kako nas čekaju bolji dani u Uniji, bar što se tiče manjinskoga tiska, jer do sada Hrvatske novine nisu uspjele iz europskih unijskih fondova za svoje izlaženje dobiti ni euro. Broj pretplatnika, na žalost, smanjuje se zbog sve slabijega znanja hrvatskoga jezika kod Hrvata i sve manjeg broja govornika, asimilacija je nesmiljena, a praviti novine iziskuje kilometre puta i rad od 24 sata dnevno, te jako mnogo entuzijazma i empatije i prema ljudima i prema mnogobrojnim problemima s kojima smo suočeni.

Józka Daróczy János, urednik romskoga magazina na Mađarskoj televiziji, govorio je o pozitivnim iskustvima usavršavanja i školovanja mladih novinara Roma na Mađarskoj televiziji. O mogućnostima interneta posebno izlaganje podnio je Attila Várfalvi, a o prvom elektronskom mediju u vlasništvu jedne državne samouprave govorio je ravnatelj Croatice Kht. Čaba Horvath. U sklopu Croatice Kht. već gotovo dvije godine djeluje internetski Radio Croatia. On se financira iz državnoga proračuna iz fonda za institucije, a pokazuje kako i novi mediji postaju svakodnevna potreba. Na to je ukazao i Čaba Horvath iznoseći zanimljive statističke podatke, te ukazujući u svom izlaganju kako ovi pionirski pokušaji imaju svoju budućnost, ali je sadržaje potrebno nadopunjavati i proširivati. Zatvarajući konferenciju, István Fretyán iz Premijerova ureda, zadužen za medijsku scenu manjina, naglasio je kako je konferencija bila uspješna i potaknula niz razmišljanja koja su marno bilježena sa strane organizatora i koje bilješke će biti polazna točka u radu Medijskoga tima koji se utemeljio pri Premijerovu uredu za nacionalne i etničke manjine. U taj tim ušli su stručnjaci, političari, a i manjine su delegirale svoje predstavnike, tako Hrvate u tom timu predstavlja zastupnica Skupštine HDS-a Milica Klaić Taradija. *bpb*

HRVATSKI ŽIDAN – Pretprošle nedilje je celebrirana prva sveta maša ovoga ljeta pri židanskoj kapeli Peruške Marije. Jagari (lovci) i lugari 25. put su simo hodočastili da bi nazočili na ovom crikvenom obredu, kojega su trojezično služili Vilmos Hirth i židanski farnik Štefan Dumović. Kapela, lipo obnovljena, je dočekala vjernike, a djela je napravio Jakob Kumanović uz stroške crikvene općine. U duhovskoj nedilji, 27. majuša, na hrastu, blizu kapele je u okviru večernice posvećena nova slika Blažene Dvice Marije, ka je takaj djelo mjesnoga slikara Jakoba Kumanovića. U parku spomenikov za različite meštrije početkom julija bude posvećena štatura sv. Borbale, svete domobranitelj. U augustušu, pri završetku tabora Peruške Marije, pak bit će blagoslovljen spomenik s likom sv. Davida, ki je zaštitnik instrumentov za narodne grupe.

GRADIŠĆE – Na inicijativu Marije Pilišić, predsjednice Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, ter pomoću dvih gradišćanskih županijskih samoupravov, u jesen će se na Undi prirediti forum gradišćanskih sel i njevih partnerskih općin u Hrvatskoj, Austriji. Po riči predsjednice, cilj ovoga sastanka bit će zbližavanje, izmjena iskustav ter diskusije na date teme pod regionalnim krovom.

HRVATSKI ŽIDAN, PRISIKA – Ov taje-dan, od 13. do 16. junija u dotični naselji se održava IV. konferencija Znanstvenoga društva za seoske zdravstvene prilike. Diozimatelji ovoga skupa ne pohadjaju samo predavanja nego su smješćeni pri hiža. Konferencija je otvorena u srijedu s pozdravnimi riči židanskoga načelnika Štefana Krizmanića ter prisičkog poglavara Gyule Orbána. Razlog toga pokidob se uprav ovde odvija ovo spravišće za doktore je to da sudionici se moru direktno upoznati s problemi dotične narodne grupe. Referati se posebno bavu manjinskimi temami prik zdravstvenoga stanja. Zvana toga na programu su još posjet Muzeju u Hrvatskom Židanu i Prisići ter i razne zabavne točke. Za stanovnike dvih sel postojaju mogućnosti prik različiti pregledov da doznaju za vlašće zdravstveno stanje.

Potpisivanje povelje o trajnoj suradnji i prijateljstvu

MOHAČ – KUD „Mohač“ svaka mjeseca ima po dva-tri nastupa. Tako će biti i preko ljeta sve do 22. i 23. listopada kada ćemo imati dvodnevni cjelovečernji program jer su se toliko njih prijavili da bi nas pogledali da u kinodvoranu ne bismo stali najednput. Do sredine listopada imat ćemo dvadesetak nastupa. Prvo nastupamo na Antunovo u Mohaču, jer u našem gradu kao KUD „Mohač“ uvijek vrlo rado nastupamo. Poslije toga idemo u Senandriju (Szentendre) na Dan Hrvata, na poziv Kate Franković. Cijeli ćemo program dati mi i Pjevački zbor Augusta Šenoae. Zatim idemo u Kašad, pa na mohačku Smotru folklor – reče nam ukratko voditelj KUD-a „Mohač“ *Stipan Filaković*. Osim folklor, druga ljubav su mu konji, a redovito se natječe i u dvopregu. Kako reče, mjesečno i tri-četiri puta nastupa na raznim natjecanjima u Baranji i Bačkoj. Tako će u idućih mjesec-dva nastupati u Čanađu (Érsekcsanak), Gari i Santovu u Bačkoj, a u Baranji u Saboču (Drávaszabolcs) i Kašadu.

OSIJEK – U organizaciji takozvane Likarove skupine, 16. lipnja priređuje se jednodnevna umjetnička likovna kolonija kojoj će uz domaćine nazočiti slikari i iz Bosne i Hercegovine (Tuzla), Vojvodine (Subotica) te iz Mađarske (Mohač). Iz potonjega likovni umjetnici predvođeni Đurom Šarkićem.

SEMELJ – Izaslanstvo sela Semelja 16. lipnja putuje u naselje Semeljci u Republici Hrvatskoj, s kojim se kane uspostaviti prijateljske veze. Dva naselja povezuje i zajedničko ime, što je dobra osnova budućem prijateljstvu. Semeljci (stanovnici Semelja) već imaju prijateljsko naselje u Republici Hrvatskoj s kojim održavaju veze – Aljmaš.

ŠOPRON – Peti Hrvatski dani u Šopronu održat će se od 22. do 24. lipnja u organizaciji Šopronskoga hrvatskog društva te uz pomoć Hrvatske samouprave grada Šoprona. Tom prilikom u petak prikazat će se, za uzvanike, knjiga o gradu Šopronu, a nastupit će i Brass kvintet iz Virovitice. Navečer posjetitelje čeka džez večer s Danijelom. Subota je u znaku okrugloga stola pod naslovom Važnost pisane riječi kod Hrvata u okolici Šoprona, a u večernjim satima otvorit će se izložba o plemenitaškoj obitelji Pejačević. Na Hrvatskoj večeri svirat će tamburaški orkestar Od srca do srca. Programi trećega dana nastavljaju se okruglim stolom, svetom misom u poslijepodnevnim satima te bogatim folklornim programom u kojem nastupaju: plesni ansambl, tamburaši, pjevači iz Našica, Koljnofa i Šoprona.

Svečani trenutak potpisivanja povelje. Sliva Ivica Luketić, predsjednik Mjesnoga odbora Šenkovec, Renato Turk, predsjednik KUD-a „Mihovil Krušlin“ ter Matija Šmatović, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave u Bizonji, u pozadini Tilda Kőrösi, predsjednica Bizonjskoga hrvatskoga društva

Do vrhunca trodnevne hrvatske priredbe u sjevernogradišćanskom naselju, u Bizonji, je bojsek došlo 26. majuša, subotu, kad se je pred mjesni kulturni dom dovezao hrvatski autobus s dragimi tovaruši iz Šenkovca. To je bio jur treći hrvatsko-gradišćanski susret, oko čega na početku jako puno su se trudili Božo Novak, predsjednik povjerenstva za kulturu u općini Brdovec, novinarka Timea Horvat, učiteljica Jasna Horvat kot i školnikovica Klaudija Šmatović. Šenkovec broji 850 stanovnikov, jedan je od 11 mjesnih odborov općine Brdovec. Ima osnovnu školu, Kulturno-umjetničko društvo „Mihovil Krušlin“ ter dobrovoljno Ognjogasno društvo. KUD ima tri sekcije: ženski pjevački zbor, tamburaški sastav i plesačku grupu, a ansambl okuplja kih 80 aktivnih kotrigov. Delegacija folklorošev, političarov i novinarov je bila dospila u uniformnoj črljenoj majici, na koj se je pisalo ime Kulturno-umjetničkoga društva. Velika hrvatska zastava dobronamjerno je statistirala pri prijemu, objamljenju, pozdravnri riči. Tren počivka pod krovom, a k službenoj ceremoniji je pozvao na pozornici mjesni načelnik Robert Kammerhofer. Mjesna samouprava i bizonjska Hrvatska manjinska samouprava su ovput održale otvorenu sjednicu u dodatku s peljači iz Hrvatske ter je pred javnošću još jednoč potvrđena namjera za potpisivanjem povelje o prijateljstvu i trajnoj suradnji na području kulture, obrazovanja, športa, turizma i gospo-

darstva. U ime općine mjesnoga odbora Šenkovec je predsjednik Ivica Luketić, u ime Kulturno-umjetničkoga društva „Mihovil Krušlin“ predsjednik Renato Turk, u ime mjesne samouprave Bizonje načelnik sela Robert Kammerhofer, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave Matija Šmatović ter predsjednica Bizonjskoga hrvatskoga društva Tilda Kőrösi su potpisali dokument. Za oficijelnim dijelom je slijedilo kušanje šampanja i šenkovečkoga vina, a za opče veselje su Renato Turk ter Tilda Kőrösi svečano porizali i prekrasnu ter uprav tako fanjsku tortu. Na pitanje našega lista „što očekuje od ovoga partnerstva“ predsjednik Hrvatske manjinske samouprave Matija Šmatović je rekao: – *Jako sam sričan da smo za ljetodan opet skupa u ovako velikom broju i vjerujem da ovo uže povezivanje sa Šenkovčani je ne samo dobra stvar nego i zvanaredna mogućnost za našu hrvatsku budućnost. Po riči Ivica Luketića, predsjednika Mjesnoga odbora Šenkovec „ta suradnja znači za nas vrlo puno, morebit u zabavljlačkom dijelu ne toliko kot u emocionalnom dijelu. Mi smo još od prošloga ljeta napunjeni s lipimi doživljaji, kad su bili u posjeti kod nas Bizonjci, ki imaju dvi domovine, ki imaju toliko veliko srce da mogu voliti obadvi zemlje. Samo nas vliče njeva pelda, kako mi moramo rado imati svoju domovinu i svoj hrvatski jezik“.*

-Timea Horvat-

Zasjedao Mješoviti odbor za suradnju Međimurske županije s pomurskim Hrvatima

U uredu kaniške Hrvatske manjinske samouprave 22. svibnja održana je druga sjednica tekuće godine Mješovitog odbora za suradnju Međimurske županije s pomurskim Hrvatima. Na sjednici su podijeljeni bilteni programa suradnje za 2007. g. te su razmotrene mogućnosti daljnje suradnje preko Mure.

Sjednica Mješovitog odbora zakazana je u Kaniži s namjerom da se članovi iz Međimurja upoznaju sa sjedištem gradske manjinske samouprave. Marija Vargović, predsjednica Hrvatske manjinske samouprave, u ulogu domaćina pozdravila je sve nazočne iz Hrvatske: Marjana Vargu, predsjednika Odbora, inače načelnika općine Donje Dubrave, Mariju Frančić, načelnicu Svete Marije, Blaženku Zvošec, načelnicu Kotoribe, Dragutina Glavinu, načelnika Preloga, Marija Moharića, načelnika Goričana, te članove iz Mađarske: dr. Kristinu Šurdi, načelnicu Fičehaza, Anu Kovač, predsjednicu keresturske Hrvatske manjinske samouprave, Stjepana Tišlera, serdahelskog i Stjepana Vuka, mlinarčkog načelnika. (Odsutni su bili: Lajoš Vlašić, sumartonski, i Josip Grivec, donjovidovečki načelnik.)

Predsjednik se u početku osvrnuo na zapisnik prijašnje sjednice u Čakovcu prilikom kojeg su imenovani novi članovi. Raspravljalo se o mogućnosti jezičnih lektora u osnovnim školama, te o pomoći pri vođenju folklornih skupina u Pomurju. Na prijedlog župana Međimurske županije Josipa Posavca Odbor će zasjedati godišnje četiri puta (do sada je to činio samo jedanput). O nekim pitanjima stigli su i odgovori. Za vođenje folklorne skupine predložena je Marija Moharić iz Goričana, koja bi se rado primila u pomaganju folkloru. Što se tiče lektora, treba se obratiti županiji može li to osigurati od iduće školske godine.

Marija Vargović izvijestila je o manjinskim izborima u Mađarskoj, o utemeljenju samouprave te o ustrojstvu Hrvatske državne samouprave. Svim članovima Odbora predan je bilten s programom suradnje, koji je ove godine objavljen sa zakašnjenjem, pa je dogovoreno da plan programa za 2008. g. treba predati već početkom prosinca ove godine Odsjeku za europske integracije Međimurske županije. U idućem biltenu svako naselje će se predstaviti s kraćim tekstom, fotografijama i programima. U sklopu projekta izobrazbe projekt-menadžera Inno-Mur mreža postaviti će se informacijske točke na kojima će se moći pronaći sve informacije o pograničnim naseljima i o djelovanju Odbora.

Odlučeno je i to da će se ubuduće svaka sjednica održati u drugom naselju kako bi se i na taj način mjesne samouprave bolje upoznale i razmijenile svoja iskustva.

Predsjednik Odbora predložio je da na iduću sjednicu, koja će se održati 19. lipnja u Prelogu, pozovu i predstavnike Ministarstva vanjskih poslova, ureda za nacionalne manji-

Članovi Odbora upoznali su se s uredom kaniške Hrvatske manjinske samouprave

ne, zastupnike Sabora i predstavnike hrvatske manjine iz Mađarske kako bi Odbor više saznao o mogućnostima suradnje.

Marjan Varga, potkraj prošle godine izabran je za predsjednika Mješovitog odbora Međimurske županije za suradnju s pomurskim Hrvatima. Za naš list govorio je o položaju odbora:

– Odbor funkcionira u okvirima Međimurske županije, ima cilj da hrvatski narod povezuje s pomurskim Hrvatima, da evidentira sve zanimljivosti s jedne i druge strane Mure. Možda izvana izgleda da se malo postiglo, ali Odbor bio je taj koji je povezao ljude s jedne i druge strane granice. Mi s hrvatske strane dobili smo dosta saznanja kako da se orijentiramo u europskim trendovima. Da ne bi bilo pomurskih Hrvata, to bi išlo znatno teže. Odbor je povezao škole, sportska društva, ali se dalje ne miješao. Sve nije izravan učinak. Odbor to ne knjiži, ali pomaže u povezivanju, davanju informacija te povezivanju zajedničkih zamisli.

Zajednički projekt nam je i projekt Inno Mura@, izobrazba projekt-menadžmenta.

Možda baš izravnog učinka nije bilo; Odbor ne raspolaže financijskim sredstvima. Na žalost imamo više logističku potporu, ali znali smo kome se treba obratiti. Hoćemo li doći do toga da imamo svoja sredstva, to je pitanje budućnosti.

Po nekima ne surađujemo u dovoljnoj mjeri, odnosno nema dovoljno materijalnih financijskih uporišta, stoga želimo upoznati Odbor sa saborskim zastupnicima. Nastojimo pridobiti i predsjednika Savjeta za nacionalne i etničke manjine, da nam oni naznače financijske mogućnosti potpore. Razmišljali smo o tome da bi trebalo na području Međimurja ostvariti sličnu udrugu kao što je Narodnosna udruga za unapređivanje Pomurja.

beta

Salantski tamburaši

U Salanti već godinama rastu izvršni tamburaši s kojima tjedne probe održava glazbeni pedagog, neumorni Joška Kovač koji je i voditelj orkestra. Tamburaški orkestar sastavni je dio KUD-a Marica iz Salante i, kako nam reče predsjednica KUD-a Agi Kishindi Farkas, Salančani opet imaju razloga biti ponosni na njih. Naime, na nedavno održanome kvalifikacijskom susretu orkestrara narodne glazbe održanom 2. travnja u pečuškom središtu „Apáczai“ Salančani su osvojili izvršne rezultate i naslov izvršnog orkestra. Susret je to koji je oglosio Savez mađarskih zborova i orkestrara već četrnaesti put zaredom. Ove godine susretu je nazočilo jedanaest orkestrara i zborova. Orkestar KUD-a Marica iz Salante i lani je sudjelovao regionalnom susretu gdje je također stekao naslov izvršnog orkestra, a ove se godine ogledao u državnoj kategoriji orkestrara i zborova, te postigao srebrni stupanj kvalifikacije. KUD Marica svoje tamburaše okuplja u dvije skupine, velika i podmladak. Ovim kvalifikacijama sudjelovao je takozvani veliki orkestar KUD-a Marica, u kojem svira sedam malih tamburaša s pomoću Joške Kovača.

SALANTA – U organizaciji mjesne samouprave i Doma za starije osobe, u Salanti je organiziran tradicionalni Dan starih, 13. svibnja. U domu kulture okupili su se salantski umirovljenici, koji su pozdravljeni ručkom i stručkom cvijeća, a obratio im se i načelnik sela Zoltán Dunai. Nisu se toga dana ondje okupili samo umirovljenici, nego i članovi KUD-a Marica. I velika i mala plesna skupina te orkestar pokazali su svoje znanje i umijeće te obradovali starije Salančane. Inače, od početka siječnja ove godine s plesačima spomenutoga KUD-a radi Vesna Velin.

Nema kulturne autonomije bez odgovarajućeg financiranja

Jose Šibalin o dvodnevnom savjetovanju ustanova u održavanju državnih manjinskih samouprava

Razgovor vodio: Stipan Balatinac

Ravnatelj Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu **Jose Šibalin** jedan je od naših najboljih i najiskusnijih stručnjaka za pitanja manjinskog, i hrvatskog školstva. Od utemeljenja

do nedavno bio je član Skupštine HDS-a, predsjednik i član njezina Odbora za odgoj i obrazovanje, već godinama savjetnik je za hrvatska školska pitanja, o nedavnima i predsjednik Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije. Na nedavnoj II. konferenciji za voditelje ustanova u održavanju državnih manjinskih samouprava održanoj u Baji, Jose Šibalin na plenarnome zasjedanju održao je referat na temu Županijska hrvatska manjinska samouprava, a sudjelovao je u radu sekcije za odgoj i obrazovanje. Stoga smo ga zamolili za kratku ocjenu rada bajske konferencije, te da nam iznese najvažnija iskustva.

Kakvi su tvoji dojmovi, kako ocjenjuješ rad bajske konferencije? Ukratko, što je zaključak dvodnevnog susreta?

– U svom izlaganju govorio sam o novoutemeljenim županijskim manjinskim samoupravama, koje su prvi put utemeljene, osim drugih, i u Bačkoj. Prije svega ukazao sam na početne probleme u radu i financiranju jer je ostalo još podosta zakonom nedorečenih pitanja. O tome smo raspravljali, pogotovo što se tiče samog financiranja. Mislim da su ovi susreti vrlo korisni, to se dokazalo i lani, jer od prošle konferencije mnogi problemi koji su došli na vidjelo skupnim razmišljanjem o preuzimanju ustanova, o manjinskom životu uopće i svemu ostalome, međuvremeno su riješeni baš na prijedlog lanjskih sudionika. Ove godine također je bilo takvih ili sličnih problema, prvo o konstituiranju županijskih manjinskih samouprava, a drugo, što se tiče školstva, preuzete su i nove ustanove od strane Nijemaca i Slovaka. Kod nas, Hrvata, broj preuzetih ustanova nije se mijenjao, ali tijekom rasprave postavilo se pitanje kako preuzeti novu instituciju, ima li za to osiguranih odgovarajućih materijalnih sredstava da

bi se to i ubuduće nesmetano moglo ostvarivati. Nadalje, mogu li te ustanove profunkcionirati i održavati se, jer u proračunu za ovu godinu određena su samo sredstva za već postojeće ustanove. Ovo je izgleda već riješeno, ali kako već ima naznaka da bi se preuzelo još nekoliko ustanova, neće biti ni približno dosta novca da se to i ostvari.

Kada je u pitanju školska «glavarina», i to koja se odnosi na manjinsko školstvo, tražili smo da ona bude diferencirana kod onih ustanova, recimo kod vrtića, da oni koji odgojni rad obavljaju u potpunosti na materinskom jeziku ili dvojezično, dobiju veću potporu po svome rangu u odnosu na one gdje se samo neka zanimanja vode na materinskom jeziku. Mislim da je to opravdano, to može biti poticaj i ostalim samoupravama održateljima kako bi svoje vrtiće, jednako tako i škole, uputili na jednu višu razinu, prema dvojezičnosti ili, dajbože, da se isključivo odgoja na materinskom jeziku.

Koliko mi je poznato, bilo je žešće rasprave u svezi s financiranjem. Koja su ta različita mišljenja?

– Bilo je i toga, ali mislim da je mnogo važnije za nas da je onaj program koji je pokrenut prije dosta godina, rekao bih još na samom početku HDS-a, ostvaren i na putu daljnje izgradnje. Imamo koncepciju kako u svakoj našoj regiji utemeljiti jednu dvojezičnu bazičnu školu, kojoj se onda mogu priključiti i ostale škole. Danas kada se ukidaju odnosno udružuju ustanove raznih naselja, ta se opcija čini jedinim izlazom. Do sada je bilo nemoguće ostvariti udruživanje takve dvojezične škole sa školom u kojoj se hrvatski predaje kao predmet. Taj bi se problem ubuduće mogao riješiti, pa bi predmetne škole postale podružnicama naših školskih središta. To bi bilo korisno i za naša školska središta jer ako uzmemo primjerice HOŠIG Miroslava Krleže, jedan od takvih središta mogao bi biti Pečuh, kojemu bi se mogle priključiti sve one naše škole u Baranji ili Podravini koje rade po predmetnoj nastavi hrvatskoga jezika, čime bi se izbjeglo da one budu priključene mađarskim školama u kojima nema uopće ili nema odgovarajuće nastave hrvatskog jezika. To isto vrijedi i za škole u Martincima, Petrovom Selu i druge koje bi u svojim regijama mogle postati bazične ustanove. U tome bi bile dakle jedna materijalna škola s dvojezičnom nastavom i škole

u kojima se hrvatski predaje kao predmet, ali već s mogućim prelaskom u dvojezičnost. Vidim da su nadležna državna tijela shvatila da je dvojezičnost jedna viša razina koju treba podupirati baš i u ovim teškim financijskim uvjetima kada ne samo manjinske već i sve ostale škole imaju sve manje djece, i sve manje sredstava kako bi se održale. Poznato je i to da će se potpora, takozvana glavarina ubuduće dalje smanjivati, a ne rasti, te će novo financiranje dovesti u još teži položaj samouprave i održatelje odgojno-obrazovnih ustanova.

Ovdje u Baji, što se tiče manjinskog školstva, dobili smo čvrsta obećanja i potvrdu da se neće smanjivati sredstva, čak će se u određenom smislu povećavati, uz uvjet da će se nastava, u našem slučaju hrvatskoga jezika, poboljšati. Znatnije će se podupirati dvojezičnost, što je HDS prije nekoliko godina i započeo preuzimanjem santovačke hrvatske škole. Stoga je iznimno važno da ćemo u svakoj našoj regiji imati barem jednu, a nadamo se možda i više takvih škola. Jedino tako možemo dati temelje budućnosti Hrvata u Mađarskoj.

U svezi s financiranjem, i to ne samo odgojno-obrazovnih nego i drugih ustanova u održavanju državnih manjinskih samouprava, naznačene su neke izmjene za budućnost. Potaknuto je i pitanje mogućeg ukidanja, ali svakako reorganiziranja Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine. Što se može očekivati?

– Bilo je doista riječi o tome, ali samo na razini razgovora. Jer svaka samouprava, svaka manjina ima svoje mišljenje o tome. Zapravo, sve manjine bile su zastupljene na bajskom savjetovanju, a što je još važnije, bila su zastupljena nadležna resorna ministarstva, ministarstvo obrazovanja i kulture, Vladin Glavni odjel za manjine, pa čak i Ministarstvo za razvoj i samouprave pri čemu je bilo riječi i o uključivanju manjinskih samouprava u natječaje Europske unije.

Za nas je dobro ako uistinu razmišljamo o kulturnoj autonomiji, da sredstva, kojima raspolaže Kuratorij javne zaklade za nacionalne i etničke manjine, ministarstva ili druge zaklade, namijenjena za nas dođu u naše ruke, kako bi HDS mogao imati ključnu riječ u raspodjeli tih sredstava. To znači stvarnu kulturnu autonomiju. Za našu budućnost glavno je pitanje kako doći do materijalnih sredstava za ostvarivanje kulturne autonomije.

Prilog povodom 60. obljetnice santovačke škole

HRVATSKI VRTIĆ, OSNOVNA ŠKOLA I UČENIČKI DOM U SANTOVU

Obilježena 60. obljetnica Hrvatske osnovne škole
(1946./1947. – 2006./2007.)

Učenici i djelatnici santovačke škole

Prije šest desetljeća (1946.) otvorena je nova stranica u povijesti hrvatskoga školstva u Mađarskoj, stoga ove godine obilježavamo okruglu obljetnicu santovačke škole, odnosno prve školske godine (1946./1947.). Nastava je započela 11. studenoga 1946. s 97 učenika, a završila gotovo točno na dan prije 60. godina 18. lipnja 1947. Kako saznajemo iz knjige dr. Marina Mandića, davne 1947. godine „Istaknuti rad santovačkih učitelja priznat je i time što je zemaljska središnja završna svečanost prve školske godine održana u Santovu. Na svečanosti su osim mnogobrojnih roditelja bili nazočni i svi «narodni učitelji» hrvatskih škola u zemlji.”

Međutim, ove godine ne obilježavamo samo 60. godina postojanja nego i 15. obljetnicu samostalnoga hrvatskog školstva, i samostalne santovačke hrvatske škole, čiji počeci datiraju 12. lipnja 1992. godine.

Još jedan jubilej treba spomenuti kada je u pitanju santovačka škola, a to je da je 1997. objelodanjena knjiga bivšeg učenika, istaknutog društvenog djelatnika, znanstvenog istraživača hrvatskoga školstva, pokojnog dr. Marina Mandića, pod naslovom Santovačka hrvatska škola. Kroza santovačku školu prošlo je 50-ak učitelja, te 650-ak učenika.

Kao mala seoska ustanova, jedinstvena je i po tome što je za ovih šezdeset godina dala znatno najviše učenika našim gimnazijama u Budimpešti i Pečuhu, sada već preko 160, a

mnozi njezini bivši učenici postali su istaknutim, vodećim intelektualcima (prosvjetnim, društvenim i kulturnim djelatnicima) Hrvata u Mađarskoj diljem naših hrvatskih regija, od Bačke do Pečuha i Budimpešte, ili čak do Serdahela. Svi bivši i sadašnji djelatnici, učenici, roditelji, seoski čelnici i suradnici naših krovnih organizacija zaslužni su što se ime Santova i hrvatske škole pronijelo širom Mađarske, ali i šire. Hvala im, što su odgojili mnoge naraštaje, među kojima je najviše prosvjetnih i kulturnih djelatnika, učitelja, nastavnika, sveučilišnih profesora, književnika, kazališnih umjetnika. Nacionalno svjetskih čuvara materinskog hrvatskog jezika.

Svoje prvenstvo i značenje u školstvu Hrvata u Mađarskoj koje je imala pri utemeljenju i svojim počecima, zadržala je do danas. Bila je prva manjinska ustanova u Mađarskoj uopće, koju je na održavanje, 2000. godine, preuzela jedna središnja manjinska samouprava: Hrvatska državna samouprava.

Kako je više prigodnih govornika naglasilo na svečanosti povodom obilježavanja 60. obljetnice santovačke škole, priređene 26. svibnja ove godine, doista ima razloga za slavlje, jer santovačka je škola ne samo ponos santovačkih Hrvata nego i cijele hrvatske zajednice u Mađarskoj.

Stipan Balatinac

Prilog o Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi i učeničkom domu u Santovu u povodu 60. obljetnice utemeljenja pripremio je Stipan Balatinac

Kratak povijesni pregled, najznačajniji događaji Utemeljenje i prve godine rada, 1946. – 1949.

*Utemeljitelji santovačke škole: učitelji
Stjepan Velin i Marko Filaković
1946. godine*

11. studenoga 1946. – otpočela nastava, osnivači učitelj **Stjepan Velin** (prvi ravnatelj) i **Marko Filaković**,

20. siječnja 1947. – Državna narodna škola sa južnoslavenskim nastavnim jezikom,
1948. – otvorenje škole u Budžaku (malom naselju koje pripada Santovu),

21. listopada 1948. – Državna opća škola sa hrvatskim nastavnim jezikom, priključenje srpske škole,
1949. – pokretanje predškolskog odgoja, od 1954. do svog umirovljenja 80-ih godina **Marica Pejagić Sabovljević** voditeljica vrtića,

22. veljače – Državna opća škola sa južnoslavenskim jezikom, ali sve do 1961. na školskome žigu s hrvatskim nazivom: Državna hrvatska opća škola.

Godine zastoja i ponovnog uspona, 1950.

1956/57. – intenzivniji rad na izdavanju hrvatskih izvornih udžbenika i prijevoda; u školu dolaze Santovci: 1950. **Marin Velin**, 1954. **Stipan Sabovljević**, 1958. **Ljubica Galić Pačko**, i 1959. **Marica Velin**, prva bivša učenica škole, koja se nakon završetka učiteljske škole u Budimpešti, već kao učiteljica,

Prvi naraštaj santovačke škole, prvaci 1946. godine, koji su završili školu 1954. godine

*Učitelji Stjepan Velin (ravnatelj) i
Marko Filaković sa skupinom svojih učenika*

vratila u svoju školu. Oni će tri-četiri desetljeća, do svog umirovljenja, odgajati mnoge naraštaje santovačkih učenika, koji će se razići diljem Mađarske.

Prijelaz na dvojezičnu nastavu, 1960.

Uvođenjem dvojezičnosti po nalogu «odozgo», škola će izgubiti onaj narodnosni karakter koji je imala prije kao jednojezična, hrvatska škola (u kojoj se osim mađarskog jezika i književnosti sve predavalo na hrvatskome), ali još dugo radi po staroj metodi, samo se nazivlje uči i na mađarskome,

*U santovačkome hrvatskom
vrtiću 1961. godine*

1961. – prijelaz na dvojezičnu nastavu, Stipan Sabovljević ravnatelj škole u razdoblju od 1961. do 1976. Iste godine škola postaje Državnom opštom školom sa srpskohrvatskim nastavnim jezikom,

1967. – u školu stiže još jedan učitelj rodom Santovac, bivši učenik škole **Marin Đurić**, kasniji ravnatelj,

*Učitelj Stipan Sabovljević, kasniji ravnatelj,
sa svojim razredom u drugoj polovici 50-ih
godine*

1967. – santovačka škola postaje vježbaonicom za visokoškolce i studente,

1969. – uspostavljena suradnja sa susjednim Beregom, prvo s KUD-om S. S. Kranjčevića, a zatim i s tamošnjom osnovnom školom,

1969. – otvorenje Đačkog doma, koji će tek 1997. pripasti pod upravu hrvatske škole.

Okružna škola, od 1970. do danas

9. svibnja 1978. – Kotarsko vijeće santovačku školu proglašava okružnom, Marin Đurić ravnatelj škole u razdoblju od 1976. do 1997.

1986. – dovršena obnova i dogradnja školske zgrade, škola dobiva današnji oblik (sedam učionica, unutar toga dva kabineta, zbornica i ravnateljski ured,

1986. – škola postaje Srpskohrvatskom osnovnom školom „Ivo Andrić“ pa Hrvatskosrpskom osnovnom školom „Ivo Andrić“, sve do 1990./1991. školske godine (s novim državnim grbom).

Posebna hrvatska osnovna škola, od 1992.

16. lipnja 1992. – prema ugovoru SHM-a i SDS-a, razdvajanje do tada zajedničkoga hrvatsko-srpskog školskog sustava u Mađarskoj. Vraćanjem izvornog imena i prijelazom na poseban hrvatski nastavni program, i službeno postaje okružnom osnovnom školom s hrvatskim nastavnim jezikom, uz osiguran kružok srpskoga jezika i književnost, te vjeronauk,

1997. – povodom 50. obljetnice objelodanjena knjiga **dr. Marina Mandića** Santovačka hrvatska škola.

(Prema knjizi **dr. Marina Mandića**, *Santovačka hrvatska škola*, *Nemzeti Tankönyvtudó*, *Budimpešta*, 1997. *Sastavio S. Balatinac*)

Bliska prošlost – u održavanju HDS-a, početak izgradnje kulturne autonomije, 2000.

1997. – za ravnatelja je izabran **Joso Šibalin**, rodom iz Gare, koji od 1980. radi u školi kao nastavnik, a ispunivši dva mandata, tih dana prijavljuje se na raspisani natječaj HDS-a za ravnatelja,

1997. – odlukom seoskog vijeća Učenički dom priključuje se hrvatskoj školi,

1998. – odlukom seoskog vijeća postaje Hrvatski vrtić, osnovna škola i učenički dom,

1. kolovoza 2000. – santovačku školu, po ugovoru s mjesnom samoupravom, na održavanje preuzima Hrvatska državna samouprava,

1. rujna 2001. – podjela do tada spojenih nižih razreda (1.-3., 2.-4.) na posebne skupine,

1. kolovoza 2004. – obnovljenim ugovorom sa santovačkom samoupravom HDS preuzima Hrvatski vrtić, osnovnu školu i učenički dom na najmanje deset godina, ali sve dok se odvija nastava hrvatskoga jezika. Istodobno je dogovoreno i preuzimanje školskih zgrada u trajno vlasništvo,

2006. – odlukom Skupštine HDS-a započinje izrada planova za izgradnju novog učeničkog doma, kupuje se nekretnina pokraj sadašnjeg doma, na kojoj će se graditi dom s 80 ležajeva.

Petnaest godina posebnoga hrvatskog školstva i santovačke hrvatske škole; na putu izgradnje kulturne autonomije

Borba za opstanak – biti ili ne biti

„Usljed političkih promjena u nas i u bivšoj Jugoslaviji, Savez Hrvata u Mađarskoj i Srpski demokratski savez zahtijevali su od državnih vlasti da se dosadašnji zajednički hrvatsko-srpski školski sustav razdvoji, odnosno da se uspostave posebne hrvatske i posebne srpske škole. Prema njihovu ugovoru od 16. lipnja 1992. godine, i u suglasnosti s ravnateljem, santovačka je škola i službeno postala okružnom osnovnom školom s hrvatskim nastavnim jezikom. Time je, dakle, i organizacijski i sadržajno stavljena, odnosno vraćena na ono svoje mjesto na kojemu i za što se utemeljila prije pedeset godina” – piše uz ostalo *dr. Marin Mandić* u svojoj knjizi *Santovačka hrvatska škola* (1997.), objelodanjenom povodom 50. obljetnice hrvatske škole, čime je otvorena nova stranica u povijesti naše prve narodne škole koja se je jedina očuvala do danas. Uz budimpeštansku i pečušku školu donedavno bila je jedina naša dvojezična hrvatska škola koja se očuvala do danas.

Nevjerojatno, ali istinito, početkom 90-ih godina, na kraju 20. stoljeća, santovačka škola doživljavala je jedne od najtežih trenutaka svoje povijesti. Izmjenom financiranja i uvođenjem takozvane glavarine primorana je boriti se za opstanak kao nikada prije. Dok se u prošlosti, prije svega odlučnošću santovačkih Hrvata, roditelja, učitelja i seoskog vodstva, uspjela očuvati u svim (ne)vremenima, dotle je na pragu 21. stoljeća njezin opstanak doveden u pitanje zbog nesigurnog financiranja. Budući da je santovačkoj školi prijetilo zatvaranje budući da je održavatelj, seoskoj samoupravi, održavanje dviju škola zadavalo ozbiljne financijske poteškoće, nije bilo vremena za iščekivanje. Tražilo se rješenje, a sa strane seoskog vodstva postojala je spremnost da se ustanova preda HDS-u. Današnji oblik škola je dobila 1986. godine. Osvremenjena sa sedam učionica (unutar toga s dva kabineta za informatiku, te kemiju i fiziku), zbornicom i ravnateljskim uredom, imajući osam učitelja odnosno nastavnika, škola je odgovarala svrsi, ali uvjeti nimalo nisu bili idealni. Nije riješen prijevoz učenika, a ni učenički dom nije pripadao hrvatskoj školi, stoga nije bilo moguće povećati broj učenika.

Učenici škole sredinom 90-ih s ravnateljem Marinom Đurićem

Na putu izgradnje kulturne autonomije

Skupština HDS-a, napose njezin Odbor za odgoj i obrazovanje, na poticaj predsjednika odbora *Stipana Blažetina* i ravnatelja škole *Jose Šibalina*, zauzela se za preuzimanje santovačke ustanove. Premda je za to po zakonu o pravima nacionalnih i etničkih manjina samo deklarativno postojala mogućnost, nije bilo ni utroga puta, ni financijskih i pravnih jamstava za provedbu takve zamisli. Unatoč tomu HDS se odlučio na sudbonosni korak.

Nastavnički zbor 2004. godine

Po ugovoru sa santovačkom samoupravom od 3., odnosno 4. srpnja, HDS s 1. kolovozom 2000. godine preuzima na održavanje santovačku hrvatsku školu. Temeljem toga sporazuma stari i novi održavatelj sufinancirali su hrvatsku školu, a potporu je davala, i do danas daje, i samouprava Bačko-kiškunske županije.

Na molbu HDS-a, prvog srpnja 2004. produljen je ugovor sa santovačkom samoupravom o predaji, odnosno preuzimanju hrvatske škole na održavanje pa i školskih zgrada u trajno vlasništvo najmanje na deset godina, ali zapravo sve dok se u njoj odvija hrvatska nastava. Istodobno HDS je ugovor o javnom obrazovanju potpisao i s Ministarstvom prosvjete, čime se jamči financiranje ove ustanove.

Usljedio je kvalitativni pomak, najprije priključenjem učeničkog doma našoj školi, a zatim nakon preuzimanja ustanove od 2001. i podjelom do tada spojenih nižih razreda na samostalne skupine od 1. do 4. razreda, čime je pospješena nastava i odgojno-obrazovni rad. Broj učenika u školi danas je 101, u nastavi radi deset prosvjetnih djelatnika, a vrtić pohađa 23 djece. Za iduću školsku godinu upisano je 11 prvaka, oslanjajući se ponajprije na naš vrtić odakle dolazi pretežiti dio učenika, ove godine sedam, a odlazi nam 12 učenika 8. razreda, od toga osmero nastavit će u pečuškom HOŠIG-u Miroslava Krleže, odnosno u budimpeštanskom HOŠIGU.

Projekt izgradnje novog učeničkog doma

Odlukom Skupštine HDS-a 2006. godine počela je izrada planova za izgradnju novog učeničkog doma, i ostvarivanje projekta koji je ušao u zapisnik mješovitoga mađarsko-hrvatskog odbora dviju država. Ovih dana dovršena je projektna dokumentacija, u tijeku je odobrenje nadležnih organa i pripremanje natječaja kako bi se osigurala potrebna novčana sredstva.

Svečanost prigodom 60. obljetnice

Prigodnom svečanošću 26. svibnja ove godine u Santovu je obilježena 60. obljetnica hrvatske škole, danas Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma. Otvorena je prigodna fotoizložba iz prošlosti i sadašnjosti hrvatske škole, a zatim održana prigodna svečanost. Uz ravnatelja škole i predsjednika HDS-a, ističući značenje santovačke škole i nastavu hrvatskoga jezika, prigodnim su se riječima obratili predsjednik Skupštine Bačko-kiškunske županije Gábor Bányai, glavna ravnateljica Glavnog odjela za nacionalne manjine pri Uredu predsjednika Vlade Erika Németh i glavna savjetnica za hrvatsku manjinu Ministarstva prosvjete i kulture Janja Horvat.

Bivši učenik škole, pjesnik Marko Dekić na svečanosti 60. obljetnice

Dio uzvanika i gostiju na prigodnoj svečanosti

oslanjajući se na živu hrvatsku manjinsku sredinu.

U ime održavatelja prigodnim riječima okupljenima se obratio **Mišo Hepp**, novoizabrani predsjednik HDS-a, koji je između ostalog rekao:

– Dragi Santovci! Što se hrvatski jezik u vašem selu sačuvalo, što su Santovci uvijek

U ime domaćina okupljene goste, uzvanike, bivše i sadašnje djelatnike te učenike pozdravio je ravnatelj škole **Joso Šibalin**. Osvrnuvši se na utemeljenje i prošlost, te sadašnji rad škole, s vizijom za budućnost santovačke škole, u svome svečanom govoru uz ostalo je istaknuo:

U Santovu raspoložemo kompletnom okružnom dvojezičnom hrvatskom ustanovom za predškolski i osnovnoškolski odgojno-obrazovni rad. Uz to imamo kadrove s odgovarajućom stručnom i jezičnom spremom, i u vrtiću, i školi, i učeničkom domu. Glavni cilj škole, vrtića i učeničkog doma, uz predaju suvremenog općeobrazovnog sadržaja, jesu očuvanje, njegovanje i širenje hrvatske kulturne baštine, jezika i nacionalne samobitnosti, očuvanje tradicija, te bolje povezivanje mađarskog i hrvatskog naroda i kulture,

Učenici škole prikazali su kaparu, šokački običaj prošenja mlade

Na svečanom prijemu nazdravljeno je s čašom pjenušca

bili i ostali nacionalno svjesni, što su sačuvali svoj šokački jezik i vjeru, ponajprije možemo zahvaliti vrlini naših roditelja. Ali u očuvanju i gajenju hrvatskog jezika, jačanju nacionalnog ponosa golemu i neprocjenjivu ulogu odigrala je i ova škola koja danas slavi 60. obljetnicu svoga postojanja i rada. Prva škola narodnosti u Mađarskoj i jedina naša prosvjetna ustanova, osim budimpeštanske i pečuške, koja je i nakon 1960/61. školske godine sačuvala svoj narodnosni karakter. Siguran sam, a to su nam zadnje godine i vidljivo dokazale, da je Skupština Hrvatske državne samouprave prije pet godina donijela pozitivnu, dobru odluku o preuzimanju ove škole. Nadam se da ćemo u ovom ciklusu sagraditi i novi đučki dom. Tada će santovačka škola biti još popularnija i privlačnija. Ta je škola jedna od najistaknutijih hrvatskih prosvjetnih ustanova u Mađarskoj. A to mora i ostati jer bez nje bismo osakatili ne samo dušu ovoga lijepog bačvanskog sela već istodobno i sveopće školstvo Hrvata u ovoj državi. Radi sačuvanja i razvoja ove škole, i u ovim svečanim trenucima, molim pomoć mađarske i hrvatske Vlade.

Prigodni kulturni program

Santovačka škola od svoga utemeljenja u odgojno-obrazovni rad i njegovanje materinske hrvatske riječi, u okviru nastavnih i izvannastavnih aktivnosti mnogo truda ulaže u njegovanje kulturne baštine, brojne kulturne sadržaje, svoju folklornu skupinu, pjevački zbor. U proteklih desetljeća, prepoznatljivu šokačku ikavicu i izvornu nošnju pronijela je diljem županije, Mađarske, ali i u Hrvatskoj.

U to smo se mogli uvjeriti i na svečanosti 26. svibnja, kada je priređen i prigodni kulturni program sadašnjih i bivših učenika u kojem je pjevački zbor škole izveo tri pjesme: Učitelju, hvala, Tamburice moja, i Veseljaci. Berta Stipanov, učenica 5. razreda, recitirala je pjesmu istaknutoga santovačkog rodoljuba Miše Jelića s naslovom U čast ikavici. Plesna skupina škole prikazala je hrvatske plesove iz Slavonije, te kaparu, santovački šokački običaj prošenja mlade. S nekoliko pjesama predstavio se i bivši učenik naše škole, pjesnik Marko Dekić, a solist Zoran Barić, učenik 8. razreda, na harmonici izveo je hrvatske melodije.

Na Duhove u Katolju

Marija Gugan

Gabor Klajić

Dobro je što imamo u Katolju Mariju Gugan i Ivu Barića, koji se brinu da i naš tjednik sazna što je novo u ovome malom baranjskom naselju. Krivudavom cestom od Surdukinja preko Kameda do slikovitoga Katolja smještenog u dolini Karašice, dok su vinogradi u «planini» na brdu. Na Duhove su otvoreni podrumi, organizirano druženje i kuhanje u organizaciji Hrvatske samouprave, ali i svih onih koji su željni razgovora oko dobre kapljice i pjesme, one naše, hrvatske.

Dvodnevna događanja započela su u nedjelju ophodom „kraljica” kroza selo. Od kuće do kuće išle su djevojčice obučene u narodnu nošnju, polaznice Umjetničke škole KUD-a Baranja koja ima svoje sjedište baš u Katolju. U Katolju s učenicima radi pedagog András Mészáros. Na veliko zadovoljstvo mještana, djeca sudjeluju svim seoskim događanjima obogaćujući ih svojim nastupom.

Išlo se od kuće do kuće i čestitalo, nazdravljalo, zaželjelo mnogo sreće, a jako malo nesreće. Za nagradu su dobili novac i jaja, priča mi Marija Gugan. Okupilo se 13 djevojčica na čelu sa snašom. „Kraljice” nisu umrle u Katolju, već 42 godine obnavljaju se iz godine u godinu. U nedjelju je u selu bila i sveta misa na mađarskome jeziku, a u ponedjeljak, na drugi dan Duhova, skupili su se Katoljci, i zapalili svoja ognjišta u «planini». Svatko kuha što želi i svatko za svoje društvo. Izvukli smo ljude iz kuća i družimo se. Vrijeme je lijepo, zadovoljni smo, a čekamo i orkestar Veseli Udvarci, kaže Marija Gugan. A što se kuhalo? Ocjenjivački sud nije imao nimalo lagan zadatak. Trebalo je kušati sve perkelte, riblje i ine paprikaše, čevape, a bilo je tu i grčkih salata, mesa na žaru, graha, gulaša od divljači, pečene piletine, o kolačima da i ne govorimo, svega onoga što je oku i ustima milo i drago. Susreli smo i međunarodni tim na čelu s gospodinom Oliverom, porazgovarali o ljepotama otoka Visa, te kušali izvršnu, rekla bih, pljeskavicu na turski način s lepinjom ispečenom za ovu prigodu, a sve začinjeno Podravkinim ajva-

rom, te uz grčku salatu koju je napravila Ružica Ivanković u podrumu svoga svekra Mije. Hrvatsku samoupravu čine iskusni Marija Gugan i Ivu Barić, te mladi Katoljci Gabor Klajić, Ružica Kovačević Ivanković i Tomica Trubić.

Ove su godine održane katoljske poklade, pa ovo hrvatsko okupljanje uz Duhove, planiraju izlet u Hrvatsku, posjetili bi Plitvička jezera, pomažu i Umjetničku školu KUD-a Baranja, plaćaju semestralnu školarinu za polaznike iz Katolja, žele kupiti narodne nošnje, predviđaju proslavu svete Kate, zaštitnice sela, sudjelovanje i u organizaciji Dana sela 28. lipnja. Potvrđuje ovo i načelnica Anka Divjak pridružujući se našem razgovoru. I ispred njezina podruma velika je gužva, mnogo prijatelja, rodbina, svi su na okupu oko bogatoga stola.

Gabora Klajića zatekla sam za stolom u društvu roditelja i prijatelja. Gabor je od ovoga mandata član Hrvatske samouprave, on je najmlađi član i zanimalo me je kako se mladi mogu uključiti u rad i zajednicu Hrvata u sredini u kojoj su uglavnom Šokci, ljudi starijih naraštaja. Kako nam reče Gabor, upravo su ovakvi nevezani susreti uz druženje i glazbu prilika da se mladi ljudi okupe i sretnu. Malo je vremena za razgovore, treba se što češće susretati, pa ćemo možda na taj način uspjati oblikovati zajednicu, čvrstu jezgru koja živi i djeluje. Pokušavamo dosadašnje programe obogatiti. Imam nas dvadesetak mladih Hrvata koji živimo u selu i imamo između 20-30 godina. Čekamo dvadesetak prijatelja za naš stol. Budući svekar miješa perkelt od divlje svinje, dok moja prijateljica Edina peče piletinu, mama je ispekla kolače, a tata Vinko se brine da gosti ne ostanu žedni, veli mi Gabor. Tako je to kod svakoga katoljskog podruma bilo u ponedjeljak na Duhove. Šteta što je proljetni pljusak u kasnim poslijepodnevrim satima ugasio vatru nešto prije nego što su to namjeravali sami Katoljci.

bpb

Nek' zvone tambure ...

U osječkom Dječjem kazalištu Branka Mihaljevića 21. svibnja 2007. g. otvoren je XXX., jubilarni, Festival hrvatske tamburaške glazbe. Hrvatski tamburaški savez svake godine u svibnju održava tu kulturnu manifestaciju, kada okuplja brojne amaterske orkestre.

Nacionalno natjecanje tamburaških orkestara utemeljeno je 1991. g. Festival okuplja skladatelje, dirigente, izvođače iz cijele Hrvatske i goste iz inozemstva. Cilj je organizatora okupiti tamburaške sastave i društva koji njeguju tamburašku glazbu iz Hrvatske i susjednih zemalja. Orkestri nastupaju u pet kategorija: dječji, juniorski, seniorski, mali sastavi i tamburaški orkestri, a najboljima se dodjeljuju zlatna, srebrna, odnosno brončana plaketa „Tambura Paje Kolarića”.

Festival je priređen u čast 70. obljetnice osnutka Hrvatskoga tamburaškog saveza i 160. obljetnice prvoga tamburaškog zbora u svijetu. U sklopu tog festivala, 22. svibnja i u Pečuhu je održan svečani koncert koji su organizirali tamošnji Hrvatski klub Augusta Šenoe, Hrvatski vrtić, osnovna škola, gimnazija i dački dom Miroslava Krlež, Ogranak Matice Hrvatske u Pečuhu te Hrvatski tamburaški savez u Osijeku.

Na pečuškom svečanom koncertu priređenom 22. svibnja, osim nekoliko sastava i vokalista, nastupali su i tamburaši pečuskoga Hrvatskog obrazovnog centra. Mladi tamburaši pod vodstvom Gergő Kovácsa izveli su nekoliko prelijepih napjeva.

Unatoč nevremenu, u predvorju pečuške hrvatske škole okupilo se podosta gledatelja. Svečanu su večer otvorili mjesni tamburaši. Osim domaćih tamburaša, nastupili su i daroviti svirači KUD-a „Branimir” iz Nina, Tamburaški sastav „Biser Medimurja” KUD-a Žiškovec i Županijski tamburaški orkestar „Medimurje” iz Čakovca. Dirigenti su bili: Andrej Jakuš i Boris Novak. Na svečanoj večeri oduševljeno gledateljstvo imalo je priliku uživati i u prekrasnim melodijama vokalnih solista, kao što su: Vera Svoboda, Snježana Čuljak i Josip Sanjković. *Renata Božanović*

Dan sela u Sumartonu

Moglo bi se reći da u Sumartonu gotovo svakoga mjeseca ima neka priredba slična danu sela, naime, o bilo kojoj priredbi je riječ, uvijek dođe mnogo žitelja. Ipak na danu sela, 28. svibnja, bilo je još više ljudi, mnogo sudionika ne samo iz Sumartona nego iz okolnih sela, te prijateljskih naselja iz Hrvatske.

Golemo nogometno igralište napunilo se svim naraštajima, od bebica do starih osoba, jer svatko je mogao za sebe naći nešto zanimljivo.

Mjesna samouprava, Hrvatska samouprava sela Sumartona i KUD „Sumarton“ pobrinuli su se da se svatko osjeća dobro. Djeci je osigurana vožnja motornim autićima, jahanje na poniju, golem tobogan, mlađi naraštaji sudjelovali su u sportskim programima. Bilo je natjecanja u vještini za ekipe obitelji, nogometne utakmice između ekipa ulica, a odigrana je prijateljska utakmica između veterana Sumartona i Donjeg Kraljevca, s pobjedom domaćina. U nogometnome nadmetanju ulica najbolja je bila momčad Ulice Béke.

Oni koji od trčanja više vole gastronomske užitke, mogli su se latiti kuhanja i natjecati se u kuharskom umijeću. Prijavilo se čak deset ekipa. U kotlovima se kuhao gulaš s raznovrsnim sirovinama, neki su pekli ražnjiće, buncek na specijalan način.

Ocjenjivački sud na čelu s glavnim kuharom kaniškoga Hotela Kőnig najboljim jelom dana proglasio je pečeni buncek ekipe Zavičaj, drugo mjesto pripalo je ekipi iz Strugne (Eszteregnye), a treće mjesto ekipi iz Svete Marije.

U predvečernjim satima započeo je kulturni program na kojem su nastupili domaći tamburaši i plesna skupina KUD-a „Sumarton“ te učenici serdahelske osnovne škole s modernim plesovima. Na kraju veselu publiku zabavljao je Feri Kacor, pjevač.

Beta

Fotografije: Čaba Prosenjak

Na Danu tolerancije u Draškovcu

Na kvizu o snošljivosti

Posjet kod bušotine termalne vode

Pred školskom zgradom

Serdahelska i draškovečka osnovna škola već nekoliko godina surađuju, međusobno posjećuju razne školske priredbe. Draškovečki nastavnici bili su u serdahelskoj školi prilikom susreta pomurskih škola, a posjet je uzvraćen tijekom jeseni na oglednom predavanju o plodovima jeseni, gdje su se serdahelski nastavnici vrlo dobro osjećali.

Došlo je vrijeme da se prije tri godine uspostavljena veza produbi i da dođe do druženja djece, što je zapravo prvenstveni cilj suradnje dviju škola.

Šest najboljih učenika hrvatskoga jezika s dvije učiteljice serdahelske škole 31. svibnja gostovalo je u osnovnoj školi u Draškovcu na Svjetskom danu kulture, raznovrsnosti i razvitka koji je priređen u sklopu projekta Ministarstva branitelja Republike Hrvatske pod naslovom „Svi različiti – svi jednaki“.

Ravnateljica Margita Mirić, nastavnici i djeca svoje prijatelje onkraj granice očekivali su jako srdačno, pripremali su se s raznovrsnim programima. Skupini iz Mađarske učenici sedmog razreda s pomoću učiteljice Natalije Kalšan održali su predavanje o povijesti Draškovca, škole i mjesne crkve sv. Roka uz prikaz fotografija. Zatim je organiziran mali izlet u selo. Gosti iz Serdahela pogledali su crkvu i bušotinu termalne vode, koja se nalazi u blizini sela.

Nakon upoznavanja učenici iz Serdahela mogli su biti sudionici Dana kulturne raznovrsnosti, koji se odvijao u duhu snošljivi-

vosti (tolerancije). Priređen je KVIZ s pitanjima vezanih uz snošljivost.

Na priredbu su stigli i ugledni gosti: Josip Posavec, župan Međimurske županije, nogometaš Brazilac Andrej de Silva, dr. Husein Sagir, velečasni misionar Toni Štefan koji je živio 18 godina u Africi. Svi su oni govorili o važnosti snošljivosti, o svojim dobrim i lošim iskustvima. Stranci koji žive u Hrvatskoj pohvalili su hrvatski narod koji je jedan od najsnošljivijih naroda. Kako bi se simbolizirala raznolikost naroda, priređeno je kušanje jela raznih naroda u kojem je bilo sušija, grčke, francuske salate, baklave, polente, zlevanke, raznih kolača, kruhova koje se jedu širom svijeta. Na Danu tolerancije sudjelovali su i učenici Romi iz Kuršanca, koji su prikazali kratku scensku igru.

Na kraju dana učenici serdahelske škole sprijateljili su se s domaćim učenicima i igrali nogomet s nogometašem iz Brazila. Serdahelci opet nisu mogli otići doma praznih ruku, ravnateljica ih je podarila vrijednim knjigama, CD-ima i slatkišima.

Koliko je nazočna snošljivost među draškovečkom djecom, ne može se znati, ali da su ispunila sadržajem onu izreku Majke Terezije koja je krasila zidove „Neka nitko tko ti pride ne ode od Tebe, a da ne bude bolji i sretniji“, mi, gosti iz Serdahela, s pouzdanjem možemo reći jer smo se vratili kući s odista vrlo lijepim doživljajima.

Beta

Darovita židanska Mlada generacija

Četvrto mjesto na međunarodnom muzičkom natičanju u Poljskoj

Mlada generacija u sastavu (sliva): Adam Šteiner, Daniel Horvat, Zoltan Bano, Petar Schlaffer, Tamaš Horvat, Marko Šteiner

Mlada generacija, poznati zabavni, rok-sastav iz Hrvatskoga Židana u rekordno vrijeme je našao svoje obožavatelje ovde u Gradišću, a i marljivo ter ne manje uspješno koraca na glazbenom putu. Dovoljno je ovde misliti na atraktivni nastup njevoga pjevača Marka Šteinera na austrijskom i četarskom GRAJAM-u (Gradišćanska jačka mladih) ili na regionalnoj priredbi Glas Gradišća. Uz njega su i Generacijin drugi svirač ter pjevač Tamaš Horvat, u duetu, onda još s tadašnjom pjevačicom grupe, Olgom Ukszta, po glasanju publike završili titulu „Najbolji izvodjači“. Da su ovi židanski mladi jako daroviti, to su otkrili na protulice i u Poljskoj. Po preporuci učitelja kiseške gimnazije Nikole Jurišića, naši muzičari su se javili na međunarodno muzičko natičanje, na kom su diozimali

brojni orkestri iz 18 različitih zemalj. Na ovom glazbenom spravišću su mladi morali odsvirati dvi pjesme, jednu od nekog svitsko poznatoga izvodjača ter jednu vlašću kompoziciju na engleskom jeziku. To je bila pjesma *Fight for me* (Bori se za mene), za ku su si dičaki sami napisali tekst i muziku, a ove dane čekaju na studijsko snimanje. Gradišćanci krajem aprila su otputovali u zapadno-poljski grad Chojna, koji je odaljeno od Berlina samo 60 km. U prvom krugu natičanja 33 sudioniki su u dvi kategorija, u različiti muzički stili guslali i pjevali. Židanci su od grupe *Creed* odsvirali pjesmu *My sacrifice*, i po ocjenjivanju žirija ostali med 12 najboljimi grupami. U drugom krugu četverodnevno muzičkoga spravišća je došlo red i do svirke vlašće pjesme ku je jako dobro primila ne samo publika nego i žiri. Mlada generacija je dostala četvrto mjesto na spomenutom natičanju s vridnim darom, priznanjem i lipimi doživljaji. Svirajući ovim putem zahvaljuju Zoltanu Banou, ki je točno isplanirao put i vozio tamo i najzad 22 ure. Riči zahvale pripadaju i domaćinom engleskoga muzičkoga festivala kojega je priredila poljska organizacija *Douzelage* ter i svim onim „navijačem“ ki su se doma živcirali kako će im se zgodati nastup. Darovitim sviračem i mi gratuliramo i zato jer točno znamo da su u prošli tajedni i miseci još više vježbali nek prlje. Naravno, nestrpljivo čekamo njev nastup i u ljetne dane, širom Gradišća. -Tiho-

MALA STRANICA

Izradila: Dijana Kovači
iz Fičehaza

Snimljena CD-ploča GRAJAM-a

Undanke na snimanju u društvu direktora Croatice Čabe Horvatha ter majstora tona Alberta Handlera

Po nedavnom običanju direktora Croatice Čabe Horvatha, GRAJAM-ovim dobitnikom posebni dar će biti njeva CD-ploča. U prošle dane je skoro u cjelini završeno snimanje u Croatikinom budimpeštanskom studiju. Gradišćanski zvanaredni glasi će tako vrijeda biti ovjekovječeni na ovom nosaču zvuka. Kako smo doznali, promocija cedejke je predvidjena na početku novoga školskoga ljeta, vjerojatno na mjestu dosadašnjih pet natičanja, u Gornjem Četaru.

-Tiho-

Foto: Petar Tyran

Duhovski športski dan u Maloj Nardi

Pred dvanajstimi ljeti u Maloj Nardi prvi put je bio organiziran športski dan na duhovski pondiljak. Ideja za ovu priredbu se je narodila u glavi Sándora Handarija, tadašnjega zastupnika sela. Nažalost ov športski običaj je pri

naš živio samo pet ljet dugo. Ljetos novi zastupniki Male Narde su zopet htili mobilizirati selo, zato su 27. majuša, ovput u nedilju, pozvali sve zainteresirane ki bi se naticali na seoskom igrališću. Športsko otpodne su začeli najmanji iz čuvarnice sa šalnim zadacima. Školari su mogli dokazati ki je najbolji u bižanju, bicikljanju, nogometu i košarki. Na kraju natičanj svaki sudionik je dobio kakovu nagradu. Nadalje su odraščeni Nardarci pokazali kako nek rado imaju nogomet. Prvu utakmicu su igrali sridnjoškolci u mišani grupa, a domaći muži su pozvali nogometaše iz Hrvatskih Šic.

U poluvrimenu su znova dica napriježela igrališće, vlikla su uže. Polag toga smo se mogli nasmijati šalnim zadacima za odrasćene, npr. lipo je bilo viditi kako su naši skakali u vrića. Gdo je pak i nadalje imao moći i hrabrenost, mogao se je javiti na jahanje. Dokle su privrimeni športaši razgibali tijela u igri, na dvoru krčme se je kuhao gulaš. Polig stolov svi su se mogli ispočivati, a zatim se ugodno zabavljati na mužiku najmladjih sviračev iz Petrovoga Sela, pod imenom Čungam.

Elvira Verhaš

Organizacija hrvatskih samouprava

Organizacija hrvatskih samouprava Baranjske županije nedavno je održala svoju redovitu godišnju skupštinu. Danas Organizacija, na čijem je čelu u ulozi predsjednika Mišo Šarošac, broji članstvo 21 hrvatske samouprave Baranjske županije, u kojoj su županiji na posljednjim izborima utemeljene 33 hrvatske samouprave. Dopredsjednici Organizacije jesu Milan Sabo i Mijo Štandovar. Članice plaćaju redovitu godišnju članarinu u iznosu od 15 tisuća forinti, iz koje Organizacija, uz ostala sredstva koja se nabavljaju putem raznoraznih natječaja, potpomaže programe i priredbe svojih članova i hrvatskih samouprava u cijeloj županiji. Skupštini održanoj u Hrvatskome klubu odazvali su se predstavnici 17 samouprava. Na dnevnom redu bilo je prihvaćanje financijskog izvješća za 2006. godinu, te prihvaćanje planova i programa Organizacije u 2007. godini. Lani je Organizacija gospodarila sa nešto više od milijun forinti, od čega su ostala sredstva i za 2007. godinu. Postavilo se pitanje: kako dalje s ovom civilnom udrugom u svjetlu činjenice kako postoji i županijska razina samoupravljanja, samoupravno tijelo Hrvatska samouprava Baranjske županije koja također okuplja hrvatske samouprave pod isti krov. Zaključeno je da je jedna forma civilna, druga politička i da mirno mogu djelovati jedna pokraj druge, to više što za sudjelovanje na raznoraznim natječajima zakon preferira civilne organizacije, pogotovo u unijskim projektima.

ZAGREB – Hrvatska Vlada odlučila je olakšati mađarskim državljanima proceduru kupnje nekretnine u Hrvatskoj, potvrđeno je u Ministarstvu pravosuđa Republike Hrvatske. Predmeti tisuću mađarskih državljana, koji su podnijeli zahtjev za stjecanjem vlasništva u Hrvatskoj, bit će tako riješeni u kratkom roku i po povoljnijim uvjetima. Odluka je donesena neposredno uoči sjednice hrvatske i mađarske Vlade koja se održala 17. svibnja. Mađarski su državljani dosad mogli kupiti nekretninu u Hrvatskoj uz dva uvjeta: ako dobiju pozitivno mišljenje Županije i ako imaju potvrdu o petogodišnjemu stalnom boravku. Isto to pravilo vrijedi i za hrvatske državljane koji žele kupiti nekretninu u Mađarskoj.

Željezna i Ličko-senjska županija službeno povezane

U Gospiću potpisan okvirni sporazum o suradnji

Svečani trenutak potpisivanja suradnje. Sliva predsjednik Želježnožupanijske skupščine Ferenc Kovács i župan Ličko-senjske županije Milan Jurković

U davnoj prošlosti se je jur pojavila želja da bi se Željezna i Ličko-senjska županija morale uže povezati, ali do te konkretne suradnje u bivšoj vlasti Želježnožupanijske skupščine još nij nikako došlo. I u tom je velika razlika med starim i novim peljačtvom županije, pokidob lani u jesen odabrani predsjednik skupščine Ferenc Kovács, jako pozitivno je reagirao na dotični prijedlog Odbora za manjine i vanjske posle unutar županijske skupščine. Riči su sprohadjali čini i do dvodnevnoga posjeta Ličko-senjske delegacije u našoj županiji je došlo pred Vazmi. Prvi susret župana Ličko-senjske županije Milana Jurkovića, i predsjednika Želježnožupanijske skupščine Ferenc Kovácsa samo je potvrdio obostranu želju za uspostavljanje intenzivnih kontaktova i za ponovno spravišće, onput jur u Hrvatskoj. Želježnožupanijski predstavnici 23. i 24. majuša bili su pozvani na Dan županije u Gospiću, kade je med svečanima obliki potpisan okvirni sporazum o suradnji na području kulture, športa, gospodarstva, zdravstva, turizma ter projektiranja skupnih EU-programova. O detalji smo pitali petroviskoga poglavara, ujedno i referenta za gradišćankohrvatska pitanja u županijskoj skupščini, Mikloša Kohuta, ki je takaj bio član službene delegacije. – *U ovoj suradnji dvi županije sve smo obuhvatili po tom imanju i mogućnosti s kimi raspolaže ta ili ova naša strana. Oni imaju morje i planine, tri nacionalne parke, i jako dobru drivnu industriju. Oni su zahvalni našoj županiji jer gospička gimnazija je obnovljena djelomično od tih dotacij ke su ponudjene za Domovinskim bojem sa strane našega stanovništva. A i dugoljetno partnerstvo med, rodom mjestom kiseškoga kapetana Nikole Jurišića, Senjom i Kisegom je potvrdilo da mi imamo čuda skupnoga. Moram ovde još dodati da oni su jako voljni sklopiti i daljnje partnerske kontakte s našimi gradišćanskimi naselji, tako nij isključeno da u budućnosti*

Razmjena poklona med župani, sliva petroviski poglavar Mikloš Kohut

Predstavnici dvih županij ki su svidočili o povezivanju Hrvatske i Ugarske

Petrovo Selo uspostavi partnerske veze npr. s Karlobagom. S pristupom Hrvatske Europskoj uniji 2009. ljeta i osnivanje zajedničkih firmova bude laglje, a mirnih četiri ur moremo dospiti doli prik autoceste. Mogao bi reći, bliže smo nek smo bili ikad.

U nastavku smo još od Mikloša Kohuta doznali da u bliskoj budućnosti će se sastati stručnjaci različitih područjeva da pogledaju, razmatraju koji bi bili oni Interreg, Phare-projekti Europske unije na ki bi se vridno bilo skupno naticati. Na toj osnovi prednost imaju gradišćanska naselja pokidob se govori isti jezik, a Željezna županija uvijek se je velikodušno i ljubavno baratala svojimi manjinami. Na pitanje, što zapravo za svoje selo očekuje od ovoga paketa petroviski likter, bio je odgovor: – *Svaka suradnja je toliko jaka i važna koliko se ostvari i koliko se nje mogućnosti ishasnuju. Mi smo Ličko-senjskoj županiji ponudili sve ono što mi znamo, sva naša iskustva s EU, a to nas ništ ne stoji. Zaistinu ćemo im rado pomoći, i Petrovo Selo je imalo svojih projektova koji su dobri ishasnovani. S druge strane su oni ponudili sve svoje za naše manjinsko školstvo, za kulturni dom, za knjižnicu, čak i njevo morje za našu dicu, društva, penzionere, športaše itd. Ovo je sad jako friško došlo, sve skupa dva-tri tajedne da imamo ov sporazum, sad je naša zadaća da pogledamo i spojimo mogućnosti s ponudami.*

-Tiho-

Susret hrvatskih crkvenih zborova

Deseti duhovski susret u Kačmaru

Na duhovski ponedjeljak, 28. svibnja, u Kačmaru je u organizaciji Hrvatske manjinske samouprave priređen već tradicionalni Susret hrvatskih crkvenih zborova. Jubilarni, deseti, duhovski susret u ranim popodnevним satima započeo je svetom misom na hrvatskom jeziku koju su zajedno služili prečasní Franjo Ivanković, župnik iz vojvodanskog Tavankuta, i mjesni župnik Stipan Janošić, a u prisustvu lijepoga broja kačmarskih vjernika i gostiju. Nakon mise, već po običaju, upriličen je doček bunjevačkih „kraljica” s prepoznatljivim kraljičkim pripjevom „ljeljo”, što su izvele učenice mjesne osnovne škole koje pohađaju predmetnu nastavu hrvatskoga jezika. U ime organizatora i domaćina okupljene uzvanike i sudionike pozdravio je predsjednik kačmarskoga HMS-a Grgo Išpanović naglasivši uz ostalo kako je ovo jubilarni susret hrvatskih crkvenih zborova u Kačmaru. Kako reče, hrvatska će samouprava nastojati očuvati ovaj susret, te i dalje okupljati naše zborove na Duhove. Uslijedile su duhovske pjesme u izvođenju pjevačkih zborova. Prvo je nastupio Pjevački zbor

„Ružmarin” iz Bačina, koji je prvi put sudjelovao na susretu crkvenih zborova, a u svome programu otpjevao je nekoliko duhovskih i narodnih pjesama. Crkveni pjevački zbor iz Santova od početaka sudjeluje na susretu zborova u Kačmaru, a uz izvođenje duhovskih pjesama, i ovaj put dao je svoj doprinos pjevanjem mise u pratnji garskoga kantora Stipana Krekića. Pjevački zbor iz Vršende ponovno je gostovao u Kačmaru, budući da već godinama postoji uspješna suradnja između kačmarskih i vršendskih hrvatskih samouprava i crkvenih zborova. Program je zaključen nastupom kačmarskoga Ženskog pjevačkog zbora, koji je nastupio s dva sastava budući da je dio mlađih članica – učiteljica mjesne škole – nastupio i posebnim repertoarom, te oduševio svojim pjevanjem hrvatskih crkvenih pjesama.

Susret u Kačmaru, u cvijećem i pjesmom okićenoj župnoj crkvi, protekao je u pravom duhovskom ozračju jer tko pjeva, dvostruko se moli, a nakon mise druženje sudionika nastavljeno je uza zajedničku večeru.

S. B.

Županijski Odbor za manjine i vanjske posle zasjedao u Petrovom Selu

Antal Nagy

Na sjednici (po svojem mjestu zvanarednoj) županijskoga Odbora za manjine i vanjske posle je predsjednik Antal Nagy u uvodu naglasio da većpiti su forsirali neka ovakova zasjedanja budu u manjinski naselji Željezne županije da bi zastupnici

Odbora na ov način bolje upoznali zadaće, ulogu mjesnih manjinskih samoupravov, narodnosnih institucij. Suprot toga bilo je jako interesantno da na ov skup Odbora 30. majuša, srijedu, uprav predsjednik mjesne Hrvatske manjinske samouprave Čaba Horvath nij dobio pozivnicu, kako smo kasnije doznali, zavolj koordinacijskoga pačenja. Uza člane spomenute komisije, med kimi je i petrovski poglavar Mikloš Kohut, bila je nazočna i predsjednica Hrvatske manjinske samouprave u Željeznoj županiji Edita Horvat-Pauković. Na skupu smo čuli o mogućnosti zapošljavanja Romov, o županijski zadaća odgoja i obrazovanja, unutar toga referentica je detaljno govorila o dvojezičnoj školskoj izobrazbi, po izvješćaju direktorice petroviske osnovne škole. Diskutiralo se je o mogućnosti suradnje med županijskimi i manjinskimi samoupravami ter je ovput odlučeno koji naticatelji koliko pinez će dobiti za organiziranje priredab, odnosno za daljnje financiranje djelovanja kulturno-umjetničkih društav. Odbor je ovput odobrio podijeljenje 3,2 milijun forintov za 34 uspješna naticanja. Simo broju Hrvatsku manjinsku samoupravu Petrovoga Sela s organiziranjem izleta u Hrvatsku, nardarske jačkare s 20-ljetnom jubilarom svetačnošću, nardarski povijesni dan, četarsko folkloro društvo, Hrvatski kulturni festival u Bika, čepreško istraživačko putovanje u tragu obitelji Janković, šički 10. jubilej jačkarov i suradnju s Hrvati, kiseški Dan Hrvatov ter plajgorske programe. Za pedagoško stručno usavršavanje je komisija takaj obećala znatnu svotu s tim da će se istom prošnjom poiskati i Jursko-mošonsko-šopronska županija, pokidob ti sastanki svenek idu za gradišćanske učitelje iz dvih, negda i trih županij. Antal Nagy je zatim još govorio o dvodnevnom boravku županijske delegacije kod partnerov u Ličko-senjskoj županiji i o toj potpisanoj suradnji ka sadržava i običavajuća spravišća, povezivanja na području spomenutih županij. Edita Horvat-Pauković, ka je i potpredsjednica petroviske Hrvatske manjinske samouprave i ujedno direktorica Dvojezične škole u našem selu, naglasila je da je peldodavna dvojezična medijska situacija (s tromisečnim Petroviskim glasnikom, televizijom Lipa i teletekstom), a u hrvatskom podučavanju svenek su bili odlični rezultati. Uz ostalo je i poglavar Mikloš Kohut odgovorio na postavljena pitanja u svezi sa selom i stanovničtvom.

-Tih-

Hrvatska kulturna udruga
 Augusta Šenoae, Hrvatski klub
 Augusta Šenoae
 i Organizacija hrvatskih
 samouprava Baranjske županije
 imaju čast pozvati Vas na

HRVATSKI DAN

koji će se održati 17. lipnja 2007.
 prema navedenom programu.

Program:
 Folklorni program ispred katedrale;
 sudjeluju:

KUD „Marica“, Salanta
 Dječja skupina Hrvatskog vrtića,
 Pečuh

Omladinski folklorni sastav
 mohačke Čitaonice
 U 11 sati sveta misa na hrvatskom
 jeziku u katedrali,
 misu će govoriti vlč. Marin
 Knežević, bizovački župnik,
 koncelebriraju svećenici iz
 hrvatskih naselja.

Pjevaju:

Zborovi iz Harkanja, Salante,
 Pogana, Vršende, Kujinja i Pečuha.
 Program Mješovitoga pjevačkog
 zbora „Ladislav Matušek“
 i KUD-a „Dubrava“ iz Semelja.
 U klubu cijeli dan izložba slikarice
 Marije Dobsai-Pečuvac.
 Rado vas očekujemo!
 Pokrovitelji programa jesu:
 Pečuška biskupija, Pečuško središte
 za kulturu,
 Hrvatska državna samouprava,
 Pečuška hrvatska samouprava,
 Savez Hrvata u Mađarskoj, Zaklada
 za nacionalne i etničke manjine.

Štovani tamburaši i plesači!

Koljnofsko hrvatsko društvo, ponovo poziva Vas/Tebe u Državni tabor tamburaša i plesača za omladinu koji će se održati u Šopronu.

Tabor je najbolja mogućnost da se folklorasi upoznaju i usavrše stručno znanje.

Naš je cilj da se dobra suradnja – koja je prije vrlo dobro funkcionirala i pomagala rad – hrvatskih folklorasa iz svih regija Mađarske gdje žive Hrvati proširi izvan granice, na Austriju i Slovačku. Sa željom da se upoznaju hrvatski folklorasi koji žive u Srednjoj Europi.

Troškovi tabora: sudionici iz Mađarske uplaćuju 15.000 Ft.

Uvjet sudjelovanja:

– napunjena 14. g.

– uplata 15.000 Ft do 20. lipnja/juna Pereszteg és Vidéke Takarékszövetkezet

Kópházi Horvát Egyesület 59400127-10000331.

Na uplatnici molim naznačiti ime, prezime, adresu i naslov tabora.

– popunjenu prijavnicu treba poslati najkasnije do 20. lipnja na adresu:

Koljnofsko hrvatsko društvo

Tabor za tamburaše i plesače

9495 Kópháza, Fő u. 15. – Fax.: 99-357-230

Mjesto tabora: Nyugat-Magyarországi Egyetem Fekete Zoltán Kollégiuma
 (Đački dom univerziteta) Erdészeti és Faipari Egyetem, Sopron.

Vrijeme tabora: 9. – 15. srpnja/jula 2007.

(dolazak 9. srpnja od 12 sati, odlazak 10. srpnja do 12 sati).

Dnevni red: tamburaši: 9.00 – 13.00 rad sa stručnjakom iz Hrvatske

16.00 – 19.00 rad sa stručnjakom iz Hrvatske;

plesači: 9.00 – 13.00 rad sa stručnjakom

16.00 – 19.00 rad sa stručnjakom.

Navečer: skupna zabava.

Predavači za tamburaše:

voditelj sekcije Dražen Šojić, bivši primaš HRT tamburaškog orkestra, asistent

Siniše Leopolda na Školi folklor, Atila Kuštra, svirač iz Podravine za bugariju i bas.

Predavači za plesače: Ivana Radačić, voditeljica KUD-a Tamburica iz Velimirovaca (Našice).

Glavni organizator: Koljnofsko hrvatsko društvo

Géza Völgyi ml. – Tel.: 06-20-9392-631 – Fax.: 06-99-357-230

(Koljnofsko hrvatsko društvo) – e-mail: gezavolgyi@mailmax.hu

Poziv u Tabor Peruške Marije

Hrvatsko katoličansko omladinsko, vjersko i kulturno društvo Hrvatskoga Židana ovo ljeto 14. put organizira svoj tradicionalni tabor pod šatorom, kod kapele Peruške Marije u židanskoj lozi, za katoličansku mladinu (u prednosti mladi pripadnici narodnih grup).

Vreme tabora: Od 31. julija do 5. augustuša 2007. ljeta. U tabor moru se javiti dica i mladi od 12 do 18 ljet starosti.

Pokrovitelj tabora je mjesni farnik Štefan Dumović.

Uvjeti taborskoga žitka: noćevanje pod šatorom u vreći za spavanje, voda za umivanje, WC na mjestu, jilo trikrat na dan (topli objed).

Programi: kovanje zajednice, predavanja, diskusije, maše, učnja jačak, športski dan, duševni dan, ture-pišaćenje, upoznavanje okolice, ručna zanimanja, taborski oganj, naticanja, jedinstvena atmosfera.

Stroški za tabor kot i lani: Za jednu peršonu 6000 Ft, za braća 10 000 Ft.

Ako kaniš diozitati na našem taboru, svoj prijavi list pošalji na ovu adresu ali se pak javi na telefonu, e-mailu kod glavnoga organizatora: Horváth Péter, 9733 Horvátszidány, Fő utca 12. Tel.: 94/365-534, 06 30-476-2615.

E-mail: petar.horvath@gmail.com

Javiti se morete do 28. junija 2007. ljeta.

Srdačno Vas čekaju organizatori 14. Tabora Peruške Marije!

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA: Branka Pavić-Blažetin, tel.: 72/435-416, e-mail: branka@croatica.hu, NOVINARI: Stipan Balatinac (zamj. gl. i od. urednika), tel.: 79/454-614, e-mail: baltinac@croatica.hu, Bernadeta Blažetin, tel.: 93/383-034, e-mail: beta@croatica.hu, Timea Horvat, tel.: 94/315-479, e-mail: tih@croatica.hu, LEKTOR: Živko Mandić, tel.: 1/256-0765, e-mail: zsviko@croatica.hu ADRESA: 1065 Budapest, Nagymező u. 49. Tel./Fax: 1/269-2811, tel.: 1/269-1974, e-mail: glasnik@croatica.hu – ZA POŠTANSKE POŠILJKE: 1396 Budapest, Pf.: 495. OSNIVAČ: Savez Hrvata u Mađarskoj. IZDAVAČ: Croatica Kht. RAVNATELJ: Čaba Horvath. List širi posredstvom Mađarske pošte, na osnovi preplate na žiroračun: CITIBANK Rt. 10800014-30000006-10612032, redakcija Hrvatskoga glasnika i alternativni širitelji. Pretplata na godinu dana iznosi: 5200,- Ft. List pomaže Javna zaklada za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj. Rukopise, fotografije i crteže ne čuvamo i ne vraćamo. TISKARSKA PRIPREMA, TISAK: CROATICA Kht., 1065 Budapest, Nagymező u. 49.

HU ISSN 1215-1270